

180. ὅθεν δὴ καὶ ὑπεραγασθέντες οἱ θεοὶ διαφερόντως αὐτὸν ἐτίμησαν, ὅτι τὸν ἔραστήν οὕτω περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. Αἰσχύλος δὲ φλυαρεῖ φάσκων Ἀχιλλέα Πατρόκλου ἔραῖν, ὃς ἦν καλλίων οὐ μόνον Πατρόκλου ἀλλ' ἅμα καὶ τῶν ἡρώων ἀπάντων, καὶ ἔτι ἀγένειος, ἔπειτα νεώτερος πολὺ, ὥς φησιν Ὅμηρος. ἀλλὰ γὰρ τῷ ὄντι μάλιστα μὲν ταύτην τὴν ἀρετὴν οἱ θεοὶ τιμῶσιν τὴν περὶ (b) τὸν ἔρωτα, μᾶλλον μὲντοι θαυμάζουσιν καὶ ἄγανται καὶ εὖ ποιοῦσιν ὅταν ὁ ἐρώμενος τὸν ἔραστήν ἀγαπᾷ, ἢ ὅταν ὁ ἐραστής τὰ παιδικά. θειότερον γὰρ ἐραστής παιδικῶν· ἔνθεος γάρ ἐστι. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀχιλλέα τῆς Ἀλκήστιδος μᾶλλον ἐτίμησαν, εἰς μακάρων νήσους ἀποπέμψαντες. Οὕτω δὴ ἔγωγέ φημι Ἔρωτα θεῶν καὶ πρεσβύτατον καὶ τιμιώτατον καὶ κυριώτατον εἶναι εἰς ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονίας κτῆσιν ἀνθρώποις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασιν. (c) Φαῖδρον μὲν τοιοῦτόν τινα λόγον ἔφη εἰπεῖν, μετὰ δὲ Φαῖδρον ἄλλους τινὰς εἶναι ὧν οὐ πάνυ διεμνημόνευε· οὐς παρεῖς τὸν Πausανίου λόγον διηγεῖτο. εἰπεῖν δ' αὐτὸν ὅτι Οὐ καλῶς μοι δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε, προβεβληθῆαι ἡμῖν ὁ λόγος, τὸ ἀπλῶς οὕτως παρηγγελῆθαι ἐγκωμιάζειν Ἔρωτα. εἰ μὲν γὰρ εἷς ἦν ὁ Ἔρωσ, καλῶς ἂν εἶχε, νῦν δὲ οὐ γὰρ ἐστὶν εἷς· μὴ ὄντος δὲ ἑνὸς ὀρθότερόν ἐστι πρότερον προρρηθῆναι (d) ὁποῖον δεῖ ἐπαινεῖν. ἐγὼ οὖν πειράσομαι τοῦτο ἐπανορθώσασθαι, πρῶτον μὲν Ἔρωτα φράσαι ὃν δεῖ ἐπαινεῖν, ἔπειτα ἐπαινεῖσαι ἀξίως τοῦ θεοῦ.

Γι αυτό και οι θεοὶ κατασυγκινημένοι του επεφύλαξαν ιδιαίτερη τιμή, επειδὴ τόσο πολὺ εκτιμοῦσε τον εραστή. Ο Αἰσχύλος λέει ανοησίες, ισχυριζόμενος ὅτι ο Αχιλλέας ἦταν ερωτευμένος με τον Πάτροκλο και ἦταν πιο ὀμορφος ὀχι μόνο ἀπὸ τον Πάτροκλο, ἀλλὰ και ἀπ' ὀλους τους ἡρωες και δεν εἶχε γένεια ἀκόμα κι ἦταν πολὺ νεότερος, ὀπως λέει ο Ὅμηρος. Φαίνεται ὅτι πραγματικά οι θεοὶ εκτιμοῦν ιδιαίτερα αὐτὴ την ἀρετὴ σχετικά με τον ἔρωτα, περισσότερο ὀμως εντυπωσιάζονται και εκφράζουν το θαυμασμό τους και ἐπιδεικνύουν τὴ μεγαθυμία τους, ὀταν ο ερωτευμένος ἀγαπᾷ τον εραστή ἢ ὀταν ο εραστής τα τρυφερά ἀγόρια. Πιο κοντά στο θεὸ η δεύτερη περίπτωση· ἐδὼ ο εραστής ἔχει μέσα του τον θεὸ. Γι αὐτὸ και στον Αχιλλέα ἐδωσαν ἑνα προβάδισμα στην ἐπιβράβευση, σε σχέση με την Ἀλκῆστη, με το να τον ἀναπαύσουν στα νησιά των Μακάρων. Ἀνακεφαλαιώνοντας, θεωρῶ τον Ἔρωτα ἀπὸ τους πιο παλιούς θεοὺς, ἀπὸ τους πιο τιμημένους και ἀπόλυτο κυρίαρχο της ἀπόκτησης της ἀρετῆς και της εὐτυχίας εκ μέρους των ἀνθρώπων και στη μια και στην ἄλλη ζωὴ».

Τέτοιο λόγο, εἶπε ὅτι ἔκανε ο Φαῖδρος. Μετὰ ἀπ' αὐτόν, εἶπε, πήραν το λόγο κάποιοι ἄλλοι τους ὀποίους δεν εἶχε συγκρατήσει καλὰ στη μνήμη του. Παρακάμπτοντάς τους ὀλους αὐτοὺς μου ἀφηγήθηκε το λόγο του Πausανία. Εἶπε λοιπὸν αὐτός:

«Δεν νομίζω, Φαῖδρε, πως ἀντικείμενο της συζήτησῆς μας πρέπει να εἶναι μόνο αὐτό, το να πλέκουμε ἀπλά το ἐγκώμιο του Ἔρωτα, σύμφωνα με την ἀρχικὴ ἐξαγγελία. Εἰάν λοιπὸν ο Ἔρωτας ἦταν ἑνας, θα συμφωνούσα με τὴ γραμμὴ σου· ὀμως δεν εἶναι ἑνας. Αφού δεν εἶναι ἑνας, εἶναι πιο λογικὸ να πούμε πιο μπροστά ποιον πρέπει να στολίσουμε με ἐπαίνους. Εγὼ λοιπὸν θα προσπαθῆσω να βάλω τὴ συζήτηση στα σωστά πλαίσια, δηλαδὴ πρώτα να πω ποιον Ἔρωτα πρέπει να υμνήσουμε και στη συνέχεια να υμνήσουμε ὀπως ἀξίζει σε θεὸ.

πάντες γὰρ ἴσμεν ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνευ Ἔρωτος Ἀφροδίτη. μιᾶς μὲν οὖν οὔσης εἰς ἄν ἦν Ἔρως· ἐπεὶ δὲ δὴ δύο ἐστόν, δύο ἀνάγκη καὶ Ἔρωτε εἶναι. πῶς δ' οὐ δύο τῶ θεά; ἢ μὲν γέ που πρεσβυτέρα καὶ ἀμῆτωρ Οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἦν δὴ καὶ Οὐρανίαν ἐπονομάζομεν· ἢ δὲ νεωτέρα Διὸς καὶ Διώνης, (ε) ἦν δὴ Πάνδημον καλοῦμεν. ἀναγκαῖον δὴ καὶ Ἔρωτα τὸν μὲν τῇ ἑτέρᾳ συνεργὸν Πάνδημον ὀρθῶς καλεῖσθαι, τὸν δὲ Οὐράνιον. ἐπαινεῖν μὲν οὖν δεῖ πάντα θεούς, ἃ δ' οὖν ἑκάτερος εἴληχε πειρατέον εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ προᾶξις ᾧδ' ἔχει· αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆςπραττομένη οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχρά.

Ξέρουμε ὅλοι μας ὅτι χωρὶς τον Ἔρωτα δεν υπάρχει και Αφροδίτη. Αν αὐτή ἦταν μια, ἕνας θα ἦταν κι ο Ἔρωτας. Επειδὴ ὅμως αὐτές εἶναι δυο, κατ' ἀνάγκη δυο πρέπει να εἶναι και οι Ἔρωτες. Πῶς δεν εἶναι δυο οι θεές; Αν, δεν κάνω λάθος, η μεγαλύτερη εἶναι η κόρη του Ουρανοῦ, χωρὶς μητέρα, την οποία, ως γνωστόν ἐπονομάζουμε και Ουρανία. Η νεότερη εἶναι κόρη του Δία και της Διώνης και την οποία ονομάζουμε Πάνδημη. Κατ' ἀνάγκη και ο Ἔρωτας συνεργαζόμενος με τη μια, ὀρθά ονομάζεται Πάνδημος και κείνος που σχετίζεται με την ἄλλη, ὀρθά ἀποκαλεῖται Ουράνιος. Πρέπει λοιπὸν να παινέψουμε ὅλους τους θεούς. Θα προσπαθῆσω να μιλήσω για τη μοίρα και τον κλήρο και του ενός και του ἄλλου. Συνολικά η πράξη ἔχει ως ἐξῆς: Αὐτὴ καθ' ἑαυτή, ὅταν γίνεται, δεν εἶναι οὔτε καλὴ οὔτε κακὴ.